

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak četrtrek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din. za naročnike v
inozemstvu 35.— Din. letno.
Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana,
razpise služb je plačati po 75 para za
vsako petito vrsto. Priloge stanejo poleg
poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petito-vrste,
če se tiska enkrat 75 para
za nadaljnja uvrščenja primeren popust.
Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništa
UJU ima s članarino tudi že plačano
naročnino, torej ni treba članstvu na-
ročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne
stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne

V pričakovanju.

Sprejet je bil predlog, da se državnemu uradništvu izplačajo 1. aprila nove draginjske doklade in tudi prvi obrok diference za nazaj. To se bo zgodilo, če ne bo kakega posebnega presenečenja vmes. Je to nujna potreba in skrajni čas že za to, ker grozi, da se s skrajno slabim gnetnim situiranjem državnega uradništva zamaje vsa zgradba naše države in da prizadene našo upravo občutna škoda zaradi tega.

Veržniki — milijonarji, banke in njih zveze in valutni špekulanti so direktni grobokopi naše države, ker tirajo z diktiranjem cen vsem predmetom v državi, do neverjetnih višin večino državljanov v naravnost obupno stanje. Država si pomaga z zvišanjem draginjskih dokladov, in tako gre igra naprej — v pogubo, če se ne bo pravočasno izpodbilo vladajoči kapitalistični manjšini tla in vpliv, da ne bo gospodarsko uničevala večine.

Priti moramo do edine pravega in zdravega principa: da je **procvit in napredek države odvisen od zadovoljstva vladanih, ne pa od zadovoljstva vladajočih.**

Tudi redukcija uradništva je predmet našega pričakovanja. Vlada se trudi, — če ne bodo zopet zli duh pri njenem delu stranke, ki bodo zopet iz strankarskih razlogov skušale imeti prevladajoči vpliv pri rešitvi tega vprašanja. Vlada hoče gospodarsko dobro, a dobi nadvpliv nad njenim delom kapitalistična manjšina; vjda hoče upravno dobro, a dobe nadvpliv nad njenim delom stranke. In prvi problem se reši ugodno za žep kapitalistov, drugi problem se reši ugodno za stranke; državo in interese večine državljanov se pa podredi zasebnim in strankarskim interesom.

Vladna komisija je izdelala predlog zakona o državnih činovnikih. To bi bilo tretje naše pričakovanje. S tem bi se uvedla nekaka stalnost v državno upravo, državno uradništvo bi dobilo svoj prepotreben mir za delo v dobrobit države, ker bi se ga s tem postavilo izven igre z ozirom na izrabljanje v strankarske namene. Dobili bi zakon, ki bi nam dal neko stalnost v pravicah in dolžnostih, dal bi nam enotnost, da bi naš položaj ne baziral le na nesigurnih naredbah, ki se izmenjavajo vsak čas.

To bi bil tudi temeljni zakon za učiteljstvo, s katerim bi bil uravnan naš materialni in pravni položaj.

LISTEK.

Naši rojaki v Ameriki.

(Izvirni dopis.)

Odkar je omejeno naseljevanje Jugoslovenov v Združ. državah Amerike, je nastopila nekaka tajna gonja proti vsem, kar ni angleško. Slovenska šola v Clevelandu se je spremenila v angleško. Škof Schrems (nemškega izvora) je prepovedal, da bi se učilo v slovenskem jeziku. Pojučevanje se dogaja kar na debelo.

Zdi se mi dobro, ako bi se zainteresiralo naše jugoslovanske trgovce s papirjem, da bi prodajali in v slovensko-ameriški svet razprodajali naše knjige, revije, razglednice, kipe i. t. d.; pripo-

Izpopolnili in dopolnili bi ga v posebnostih posameznih kategorij državnih uradnikov še specijalni zakoni.

Dopolnilne naredbe z ozirom na potrebe šolstva in učiteljstva bo obsegal šolski zakon. Glavni Prosветni svet v Beogradu je prav v teh dneh zaključil

Načrt zakona — pragmatike o državnih uradnikih.

Posebna državna komisija je izgotovila načrt zakona o uradnikih in sicer na podlagi načrta uradniškega udruženja. Na podlagi referata ministrstva za konstitucijo in izenačenje zakonov izvolil je nedavno ministrijski svet poseben interministerijski odbor, ki naj predlaga zakonski načrt in poda o njem svoje mnenje. V naslednjem objavljamo glavne določbe tega zakonskega predloga.

Glede sprejemanja v državno službo določa načrt, da so vsi poklici v vseh strokah državne službe pod zakonitimi pogoji enako dostopni vsem našim državljanom; naturalizirani državljani pa morejo dobiti državno službo, če biva jo že deset let v naši kraljevini. Vsaka oseba, ki hoče stopiti v državno službo, mora biti stara vsaj 18 in ne več ko 40 let. Politična načela uslužbenca niso ovira za sprejem v državno službo. Izvzete so pa osebe, ki priznavajo načela protipravne premembe državnega reda, ali ki pripadajo religiji, katere ni priznana v državi.

Po kvalifikaciji, ki se zahteva za sprejem v posamezne stroke, se državna služba deli na šest kategorij: I. služba, za katero se zahteva popolna fakultetna ali njej ravna kvalifikacija, katero je treba dokazati z diplomom; II. služba, za katero se zahteva popolna srednješolska kvalifikacija z zrelostnim izpitom; III. služba, za katero se zahteva najmanj 6 razredov gimnazije; IV. služba, za katero se zahtevajo najmanj 4. razredi gimnazije; V. služba, za katero se zahteva najmanj dovršena ljudska šola, in VI. služba, za katero se zahteva najpotrebnejša pismenost in odsluženje roka v vojski. Uslužbenec od I. do vključno IV. kategorije so uradniki, uslužbenci V. kategorije so poduradniki, uslužbenci VI. kategorije pa sluge in ne kvalificirani delavci. Kategorije se dele na skupine, katerih je v I. kategoriji osem, v II. in III. šest, v IV. pet, v V. štiri in VI. tri. Državna služba je prvo leto provizorična, po poteku tega roka pa dobiva uslužbenec avtomatično stalnost pod zakonitimi pogoji.

Glede plač državnih uslužbencev določa načrt: Plača se deli na osnovno in

delo na načrtu šolskega zakona in to je četrti naše pričakovanje.

Tako bazira ves naš današnji položaj na samih pričakovanjih, ki nas drže v negotovosti, katere ni ravno najboljše podlaga zaupanju.

V četrtem letu bi pač smeli pričakovati urejenejših razmer!

na položajno; stanarina se deli na redno in povečano, dodatki so predvideni samo za deco. Osnovna plača se določa po kategoriji službe ter se v vsaki kategoriji deli na 10 stopinj tako-le:

Osnovna plača — stanarina (v stotinah dinarjev):

I. 45—18, 50—20, 55—22, 61—26, 67—26, 75—30, 83—30, 93—35, 103—40, 120—45.

II. 37—16, 40—18, 45—18, 50—22, 56—22, 62—26, 70—26, 78—30, 88—30, 98—35.

III. 30—14, 33—16, 36—16, 41—18, 46—18, 52—22, 58—22, 66—26, 74—26, 84—30.

IV. 24—12, 27—14, 30—14, 33—16, 38—16, 43—18, 49—18, 55—22, 63—22, 71—26.

V. 19—10, 22—12, 25—12, 28—14, 31—14, 36—16, 41—16, 47—18, 53—18, 61—22.

VI. 15—10, 18—20, 21—12, 24—14, 27—14, 30—16, 35—16, 40—18, 46—18, 52—18.

Uslužbenec, ki po dovršenju najvišje stopinje osnovne plače svoje kategorije ostane še nadalje v državni službi, dobiva za ves čas nadaljnjega službovanja najvišjo osnovno plačo svoje kategorije, povečano za 25%, a ta povišek se ne vračunja v penzijo. Stanarina se more po razmerah v posameznih krajih povečati za 50, 30 ali 20%. Dodatek za otroka znaša do dovršenega 6. leta 360, do 12. leta 600, a do polnoletnosti 960 dinarjev na leto.

Položajne plače delavnih skupin po posameznih kategorijah se dele tako-le:

I. Delavna skupina (višje) št. 1. 15.000, št. 2. 12.000, št. 3. 9000, št. 4. 6600, št. 5. 5000, št. 6. 3600, št. 7. 3000 in št. 8. 2400 dinarjev.

II. Delavne skupine: št. 1. 7500, št. 2. 6000, št. 3. 4500, št. 4. 3200, št. 5. 2600 in št. 6. 2000 dinarjev.

III. Delavne skupine: št. 1. 5600, št. 2. 5000, št. 3. 3600, št. 4. 3000, št. 5. 2400 in št. 6. 1800 dinarjev.

ka stavka, vedno trdijo, da so isto povzročili tuici.

V West Virginiji je naravnost škandalozno ravnanje z našimi ljudmi. Nad 18 mesecev živijo že premogariji v šotirih in strašno prezebajo in trpijo pomanjkanje v vsem. Lastniki so jih s silo izgnali iz hiš, zato ker so se hoteli združiti v del. zvezo, in ko je šel eden izmed delavcev k predsedniku Z. D. A. Hardingu, so ga obsodili, da je kriv izdaje Z. D. A.

V državi Colorado, je bila pred nekaj meseci jugoslovenska vas Pueblo. Jugoslovenci so imeli tam prijazne domove, šole, cerkve i. t. d., delali so v topilnicah; pa narasla je bližnja reka, katere ni le uničila vseh posestev in lastnine, temveč potopila mnogo našega ljudstva.

Zdi se mi, da tudi ta prohibicijska postava zadene bolj Slovane, kot druge

IV. Delavne skupine: št. 1. 4500, št. 2. 3200, št. 3. 2600, št. 4. 2000, št. 5. 1600 dinarjev.

V. Delavne skupine št. 1. 2600, št. 2. 2000, št. 3. 1600 in št. 4. 1200 dinarjev.

VI. Delavne skupine št. 1. 1400, št. 2. 1000 in št. 3. 500 dinarjev.

Plače ministrov in njihovih pomočnikov so določene tako-le: Predsednik vlade ima plače in stanarine 60.000 dinarjev na leto; ministri, predsednik državnega sveta, kasacijskega sodišča in glavne kontrole po 50.000 dinarjev; pomočniki ministrov, podpredsedniki državnega sveta, kasacijskega sodišča in glavne kontrole po 45.000 dinarjev; člani državnega sveta, kasacijskega sodišča in glavne kontrole, redni univerzitetni profesorji ter predsedniki državne hipotekarne banke in uprave državnih monopolov po 40 tisoč dinarjev.

Na vsaki stopnji osnovne plače traja služba tri leta, a po tem roku dobiva uslužbenec avtomatično plačo prve višje stopnje. Uslužbenec ali upokojenec mora naziti na svoje dostojanstvo. Izrabljati uradne oblasti in položaja v strankarske svrhe se kaznuje z odpustom iz službe. Državni uslužbenci ne smejo sklicevati javnih strankarskih zborovanj, niti se jih ne smejo aktivno udeleževati, niti organizirati in predstavljati politične stranke in skupine.

Delovni čas v pisarni ne more biti daljši nego 8 ur dnevno. V soboto popolne in v nedeljo cel dan je počitek. V tem času posluje samo dežurni. Uslužbenec imajo vsako leto pravico do dopusta, ki se določa po kategoriji službe.

Vsa vprašanja glede prevajanja starih uslužbencev na novo pragmatiko se rešijo s posebnim pravilnikom.

Kako postopaj učitelj pri zemljepisnem pouku.

(Konec.)

Ko dospemo na Kosovo polje, napojeno s slovansko in nič manje tudi s turško krvjo, pokličemo učenecem v spomin predvečer Vidovega dne in naj slišijo učenci Miloš Obiliča, ki se zahvaljuje knezu Lazarju na napitnici: »Hvala ti, čestiti kneže, na tvome daru, a nehvala na takoj riječi! Mi nismo izdajice bili, niti čemo biti, a da Bog da, da ti ne sredi izdajica uz koljeno. Sjutra će biti Vidov dan, vidjet čemo, ko je vjera, ko li je ne vjera i izdajica«.

Pokažimo na Vidov dan kneza Lazarja, ki juriša na svojem belcu pred voj-

narode. Italijani imajo cele zaloge opojnih pijač, so strah okoličanom, njih naselbin, pobijalo detektive, in vkljub temu so mnogo bolj spoštovani v Zed. Drž. Amerike, kot pridni in potrpežljivi Slovani.

Vsegamogočni Dolar je na silno visoki stopnji; napaka je pa ta, da ga je tako težko dobiti sedanje čase, še težje ga držati. Industrija, ponos Kolumbije, počiva; veliki železni stroji, kateri delajo z mrzlično hitrostjo v boljših časih, stojijo. Delavec pa tava po ulicah in prosi za zman po tovarniških pisarnah za delo.

Meso, ki je bilo v primeri veljave dolarja pred vojno še po ceni, (to pa zato, ker so imeli po skladiščih za več let starega bizonovega mesa) je sedaj drago.

Naj omenim še, da plin, prah in strašna vročina pobija mnogo naših ljudi v zgodni mladosti. Pokopališča z nagrobnimi imeni pričajo o tem.

ske na Turke. Opozorimo otroke, da je srbska vojska pod poveljstvom kralja Petra in regenta Aleksandra ter vojvode Putnika potolkla na teh tleh leta 1912. Turke in osvobodila Kosovega polja in Macedonijo v bojih pri Skoplju in Kumano-venem ob reki Vardar.

Učitelj opozori otroke na mrke obraze divjih Arnavtov, ki so jih Turki naselili ob času njihovega gospodstva po rodovitnih krajih Kosovega polja. Obiščimo pa tudi borne vasi v gorah, kjer biva srbski rod slavnih četašev, ki so bili strah krvičelnim begom in agom.

Ko dospemo do Prilip grada pozovimo Kraljeviča Marka s citatom narodne pesmi:

Brača Kraljeviči.

«Ili grmi, il' se zemlja trese,
il' udara more o bregove?
Niti grmi, niti se zemlja trese,
niti udara more o bregove: —
na Prilipu pucaju topovi.
Senluk čini od Prilipa kralje,
dva su mu se porodila sina:
čini kralju veliko veselje,
a sinove šalje na krštenje:
šepo jim je ime postavio:
Jednom Marko a drugom Andrija.»

Ustavimo se še ob cesti pri slepem guslašu, da slišimo njegovo pesem.

«Zlu večero večerao Marko, komad kruha i glavicu luka, grolotom se nasmi-
jao Marko.

«Što se smiješ moje čedo Marko? Jal' ubogoj večerici tvojoj, jal' starosti tvoje stare majke?»

Nesmiem se tebi ostarjela majko. Grjechota je izsmihati majku! — Več se smijem milo dobro moje, dok sam bio lu-
do momče mlado, sustiže me turska po-
turica, a kod mene ništa od oružja, ve-
čem kesa i konjska torbica, u njoj dvaj-
set i četiri čavla, i dve ploče dobra kva-
moga, tim ga udrih, mila moja majko!»

Zadno Ture crnoj zemlji pade. Ja po-
mislih, da se Ture smije, al' to Ture izke-
silo zube.

Iz Bitolja peljimo otroke k Ohridskim jezerom, posetimo Solun, rojstno mesto sv. Cirila in Metoda in sv. goro Atos, ter se vračamo na sever po reki Drin.

Pokažimo otrokom Šar planino, po kateri je kraljevič Marko lovil medvede, volkove in mrjase ter občeval z gorskimi vilami.

Na levem bregu pa albansko gorovje ter slikajmo otrokom pohod srbske vojske preko teh hribov v balkanski in v svetovni vojni.

Ko dospemo v Cetinje, povejmo otrokom, da je bil tu rojen kralj Aleksander I. peljimo jih na Lovčen, kjer počiva truplo pesnika vladike Petra Petrović Njeguša.

Spustimo se raz gorovja junaške Črne gore po vijajoči se cesti k morju v Kotor, kjer plapolajo državne naše modro belo rdeče zastave na naših bojnih ladjah, ki zasidrane v zalivu, nepremagljive naše morske trdnjave čakajo nadaljnjega pove-
lja.

Vozeč se po Jadranskem morju za-
pojmo pesem, da jo slišijo Italijani: «Bu-
či, buči morje Jadransko, kot si nekda
bilo, zopet boš slovansko!»

Pozovimo otroke s pesnikom Tresič Pavičičem: «Na pobjedu smjelo, bračo, pram sinjemu moru.»

Ker je okolica mesta Split važna za našo zgodovino, stopimo z ladje in oglejmo si razvaline Solina, obiščimo trdnjavo Klis in staro mesto Trogir.

Saj ta okolica je zibel naše slavne zgodovine, zibel naših prvih slavnih kronanih kraljev — Tomislava in Petra Krešimira.

Otroci naj spoznajo tudi važnost morja za našo trgovino. Vidijo naj z raznim blagom natovorjene ladje, ki odhaja-
jo in prihajajo po tej široki morski cesti iz Amerike, iz Azije, iz Afrike in iz Av-
stralije.

Ko dospemo v Šibenik, peljimo mla-
dino na ribji trg, da vidijo razne vrste
morskih rib, morskih pajkov in rakov. Dalje na sadni trg, kjer se rdeče zgodnje
črešnje, marelice, breskve in se ponujajo
dattelini, pomaranče, limone in čez vse
sladko dalmatinsko grozdje.

Otroci naj opazujejo, kako Dalmati-
nec bere oljke jagode in preša iz njih
okusno namizno olje v svoji bogati narod-
ni noši.

A ko dospemo v Zadar, v Reko, v Opatijo, v Trst in slednjič v Gorico, opo-
zorimo otroke na divjo gonjo fašistov in
na tužno, po svobodi in po našem ujedi-
njenju zdihujočo naše brate, ki v mukah
ječe pod krutim italijanskim jarmom.

Ko pa dospemo do Simon Gregorči-
čeve rojstne hiše obiščemo tudi njegov

grob, zakličimo tudi mi s pesnikom naši
Soči:

«Tudi sekla britka bodo jekla,
in ti nam boš krvava tekla...
Tačas prodri v vse na dan,
narasti, vzkipi v tok strašan!
Ne stiskaj v meje se bregov,
srdita čez branove stopi,
ter tujce, zemlje-ladne vtopi,
na dno razpenjenih valov!»

Kakor oživlja zgodovina zemljepisni
pouk, tako naj dobi zgodovina konkretna
tla s pomočjo zemljepisja.

Zgodovina in zemljepis naj se poda-
vata vedno v tesni zvezi, ker to je edino
prava in naravna pot pouka, saj se je vr-
šil ves dogodek zgodovine na zemlji in
zemlja je pronicana zgodovinskih činov.

Naj govore otrokom gore in doline,
reke in potoki, mesta in gradovi o svoji
preteklosti.

S tem dosežemo, da vzljubijo učen-
ci svojo domovino, se zavedajo svojega
državljanstva in narodnega edinstva.

Izogibajmo se pri pouku v šoli vsa-
kega separatizma, gojimo v šoli čut skup-
nosti in plemenske strpnosti. Le kot na-
rod od Vladivostoka do Soluna smo veli-
ki, močni, nepremagljivi.

Naj naš objame v bratski zagrljaj ve-
lika in edino spasujoča ideja: «Le v slogi
Slovani uživajo svobodo dan!»

Fr. Lovšin.

Iz Jugoslavije.

— **Coklija proti širjenju kulture in narodne prosvete** je določba zakona o taksah, ki uvaja davek celo na ocene in novo izšle knjige med uredniškimi vesti-
mi v listu. Na podlagi tega zakona zahteva davčna oblast od nas davek od vsa-
ke knjige i. dr., ki jo prinašamo pod
«književnostjo», če jo priporočamo ali če
navedemo ceno, prodajalca ali založnika
od nje. Postavljeni smo v neprijetno po-
ložaj, da se moramo omeiti s priobčeva-
njem književnih ocen in novoizšlih del
na književnem trgu. Cena listu je itak
tako mala, da ž njo ne moremo več kriti
izdatkov, ki jih ima organizacija za list,
kaj šele, da bi potem list nosil še stroške
davka. Prepričani smo, da je s tem zelo
močno prizadeto širjenje narodnega pro-
svetovanja in da bo kulturna škoda, ki jo
bo napravila ta odredba na izobrazbi na-
roda večja nego bo gmošen efekt tega
davka. Kulturna škoda tudi ne bo odtehta
gmošna dobička! Pri nas vlada
velika rigoroznost v izvrševanju te od-
redbe, da si moramo ponovno povdariti,
da je ta odredba v veliko škodo širjenju
in povzdigi narodne izobrazbe in prosvete
in je naš stan in z njim šolstvo ter na-
redna prosveta s tem najbolj prizadet.

— **Davek na časopisne beležke.** Do-
pisnike opozarjamo da bomo morali
marsikateri dopis odslej črtati, ker je po
zakonu o trošatinah in taksah podvržen
davku. Davčni oblasti moramo plačati
davek za vse novice, ki se tičejo zarok,
porok, smrti, celo poročila o novo izšlih
knjigah. Določba se glasi: za oglašje se
smatrajo vsa naznanila v časniških be-
ležkah, s katerimi se naznanjajo zaroke,
poroke, priporočajo bioskopske predsta-
ve in vse drugo, kar ima značaj oglasa
ali reklame. — Tei oglasni taksi niso za-
vezani: a) repertoar državnih in držav-
no privilegiranih gledališč; b) obvestila
o naročninah; c) kritike (recenzije), če ne
nastopajo iz kroga književnega poročila;
č) odgovori uredništva o čisto njih poslih;
in d) izjemoma oni oglas v časniških be-
ležkah, ki se iz humanitarnih razlogov
tiskajo brezplačno: toda o tem se občasno
uverja finančno oblastvo. — Istotako
je smatrati za oglas v katalogih, ako se
predmet ali knjiga ne navaia samo z
označbo cene, nego se povdarja in opi-
suje dobra stran dotičnega predmeta ali
knjige. Oglasi, ki se izdajo v obliki čas-
nikov ali kot priloge časnikom ali dru-
gim knjigam, spadajo istotako pod to
takso. — **Ker bo «Učiteljski Tovarš»**
sprejelo ogromnemu novišku papirja in ti-
ska pri sedanjih naročninah itak pasiven in
ker nimamo fonda, s katerim bi krili ta
davek, opozarjamo, da ne bomo priobčili
nobene vesti, ki je podvržena davku, če
izrecno ne izlavi dotičnik, da prevzame
sam stroške davka.

— **Predlog zakona o državnim služ-
benicima**, to je nova službena pragmati-
ka, ki jo je izdelala državna komisija, je
izšla v posebni brošuri v srbo-hrvaščini
in tiskana v cirilici. Pragmatika obsega
245 točk in ji je priložena obširna razla-
ga. Zveza poštinih organizacij v Ljubljani
jo izda v slovenskem jeziku, izvod po 5
dinarjev. — Kdor jo želi imeti, naj to po
dopisnici javi označeni organizaciji.

— **Borba za šolski vrt v Trebnjem.**
Velika pažnja se zadnji čas posveča šol-
skim vrtovom. Baje so dobili okrajni šol-

ski sveti striktna navodila glede postopa-
nja s kraj. šolskimi sveti, ki v zasnehi to-
zadavnim zakonskim določilom še niso
preskrbeli in opremili zemljišč za šolske
vrtove. Tudi tu se vodi borba za šolski
vrt že od septembra 1920. Vsak papirnat
pritisk na krajni šolski svet je ostal do
sedaj brezuspešen. Zastopi všolanih ob-
čin so pa v svojih skupnih sejah izrekli
celo mnenje, da šolskega vrta sploh treba
ni, ker nista zemlja niti podnebje priklad-
na za gojitev sadjarstva. A občina je celo
lastnica zemljišč, ki so se že do 1. 1900. in
to z uspehom uporabljala kot šolski vrt.
Poštene besede naslovljene na občinske
možakarje teh niso spametovale — zato
preostaja edino korobač. Čuditi se je, da
se pušča — pri življenju te poosebljene
cokle vsakega šolskega napredka, ki
očividno zanemarjajo svoje dolžnosti na-
pram šoli ter se iz oblastvenih ukrepov
samo norčujejo češ proti naši volji se ne
more itak nič zgoditi.

— **Zaradi odsotnosti urednika, tov.**
P. Fleréta, ki se je mudil v Beogradu in
Glavnem Prosvetnem Svetu radi načrta
šolskega zakona, ni mogel iziti «Popot-
nik», kar naj naročniki vzemo na znanje.

— **Maribor. (Dopis.)** Dne 28. febru-
arja je bil pokopan v pokopni nadučitelj
Ivan E. Weixel. Tudi sedaj je pokazalo
učiteljstvo mesta Maribor svojo pije-
teto do pokojnega tovariša z **veliko neudelež-
bo** pri pogrebu, ker ni bilo niti enega učitelja
navzočega izjenuši par učiteljev
vpokojencev od drugod, zdaj stanujočih
v mestu in par učiteljev iz okolice. Zad-
njikrat se je pisalo, da je najmanj 50 učiteljev
v mestu, resnično jih je čez 100 in
niti eden ni imel časa se udeležiti po-
greba. Dne 1. februarja se je izrazil neki
nadučitelj v pok.: «Kako bridko je, da ak-
tivni učitelji-ce prezirajo vpokojence!»
— Pri pogrebu dne 1. februarja bi se iz-
govarjalo — ni bil iz našega okraja, — a
dne 28. februarja to ne velja, ker ta je
služboval v okraju — v Kamnici pri Ma-
riboru. Le tako naprej! Tu vzbujajo in kre-
pi kolegijskost! Kdor se ne spoštuje
sam, ...! — **Nazvoči.**

— **Uvažanje hrvaški pedagog i knji-
ževnik Ljuboje Dlustuš.** Umro je 17. stu-
denoga 1921 u Osijeku, koji je u ovim
krajevima mnogo poradio za narodno
osvještenje, pridizanje prosvjetnih insti-
tucija, a svojedobno organizovao škol-
stvo u Bosni i Hercegovini. Širio ljubav i
međusobno poštivanje itd., pa mu je kao
takovom svijeta uspomena u hrvatskom
narod u kod Slavenu uopće. To nas je
potaklo, pa je potpisani Klub odlučio, da
mu se na groblju Sv. Ane podigne dolični
nadgrobni spomenik, a na kući, gdje je
umro, čedna spomen-ploča. Umoljavamo
gornji naslov, da u tu svrhu pošalje pri-
miernu svotu i poradi oko sabiranja pri-
nosa među znanjima i pokojnikovim štova-
teljima. Prinosi se šalju na upravu
Kluba hrv. književnika u Osijeku, I. (Ga-
iev trg 4) ili člana upr. odbora Josipu
Glembay (Osijek I., Pejačevićeva ulica
34), pa će se o tom voditi poseban iskaz.

— **Dne 21. februarja 1922. je umrl v**
Slovenjgradu učitelj v p. g. Ivan Trobej.
Pogreb je bil dne 24. februarja, katerega
se je udeležilo zelo veliko ljudi iz mesta
in okolič. Ravnika je služboval v Sloveni-
gradu nad 40 let ter bil v vseh slojih ja-
ko priljubljen. N. v. m. p.!

— **Pl. Poročilo** se je 26. februarja t. l.
v frančiškanski cerkvi v Ljubljani tov.
Lojze Colja s tov. Vero Mahorčičevo.
Obilo sreče!

— **Izleti iz telovadbe za srednje šole**
v Zagrebu se prične 24. aprila t. l. Pro-
šnje s potrebnimi prilogami je treba od-
poslati uradnim putem, in sicer toliko
prej, da jih ima že en mesec pred izpitom
komisija.

— **«Ocvirki».** Tovarišem, ki me
sprašujejo, kaj je z izdajo otroških dov-
tipov, sporočam, da doslej nisem prejel
še nobenih prispevkov. Ker sem uverjen,
da je v naših otrocih kljub trdim časom,
ki tudi nim ne prizanašajo, še zmerom
dosti zdravega humorja, ali vsaj nepro-
stovolne komike, se mi zdi, da je mnogo
tovarišev prezrlo moj poziv v lanski 44.
št. «Uč. Tov.» Zato prosim vse tiste, ki
se še niso dokraja popilistili: zbirajte
originalne otroške dovtype in mi jih po-
šljite na priloženi naslov: Vilko Mazi,
gluhonemica, Ljubljana.

— **Kakor čitamo v «Narodni Prosveti»**
se je odločila državna tiskarna v Beo-
gradu, da bo izdala zvezke in risanke za
osnovne šole.

— **Uspesoblenostne preizkušnje za**
obče ljudske in meščanske šole s sloven-
skim oziroma s slovenskim in nemškim
učnim lezikom se prične pri izpraševalni
komisiji na državnem moškem učitelji-
šču v Ljubljani v pomladanskem roku dne
28. aprila 1922. Pravilno opremljene
prošnje za pripest k usposoblenostni pre-
izkušnji naj se po šolskem vodstvu pra-

vočasno predlože okrajnemu šolskemu
svetu, da bodo najpozneje do 12. aprila
v rokah izpraševalne komisije.

— **Dekliška šola v Konjicah** je na-
brala za »rusko stradojočo dečo« 118 Din.
80 para.

— **Dar Dijaški kuhinji v Mariboru.**
Mesto venca na grob t. tovariša gospoda
nadučitelja Ivana E. Weixela v Mariboru
so darovali gg. Baumgartner, Farkaš,
Konič, Paulšek, Podobnik, Pučelik, Simon
Vodenik, Jožef Zemlišč in Zinauer Dija-
ški kuhinji v Mariboru 180 K. Prisrčna
hvala!

— **Izplačilo novih draginjskih doklad.**
Finančni minister je na pritisk demo-
kratske stranke predlagal, da naj se iz-
plačajo nove draginjske doklade držav-
nim uradnikom po zakonu z dne 26. dec.
1921 s prvim aprilom; razlika draginjske
doklade za januar, februar in marec naj
se izplačajo v dveh obrokih in sicer 1.
aprila in 1. maja.

— **Zaročniki in poročniki obvestil** ne
bomo več priobčevali, ker mora list pla-
čati od njih davek, izvzemši slučaja, če
nam naročnik izrecno zagotovi, da po-
ravna stroške.

Vestnik meščanskih šol

— **c. Internationala narodnega poslanca**
dr. Milana Koruna in tovarišev na gospo-
da ministra prosvete v zadevi plač učiteljev
na meščanskih šolah: Meseca de-
cembra 1. 1919. so bile enotno uravnane
plače vsega učiteljstva osnovnih šol v dr-
žavi. Pri tej uravnavi pa se je hote ali
nehote pozabilo celo kategorijo učiteljev.
Prejšnji srbski šolski zakon namreč ne
pozna tipa meščanske (gradjanske) šole,
ki je v prečanskih krajih, zlasti v Slove-
niji, Vojvodini in Dalmaciji lepo razvit.
Ta zakon se je raztegnil na vsa državo
in ministarstvo prosvete je zagrešilo
usodno napako, ker ni uvrstilo in urav-
nalo plač učiteljstvu meščanskih šol. Še
pravočasno po strokovni organizaciji
opozorjeno, ni storilo ničesar, temveč je
odločilo, da se to vprašanje pozneje reši,
do tedaj pa ostane kot je »privremeno«
urejeno. Pretekli sta polni dve leti toda
o rešitvi tega važnega vprašanja ni niti
duha ne sluha. Dve leti in več že čakajo
učitelji meščanskih šol, da se uravna njih-
hov gmošni položaj. Živeti morajo v in-
dustrijskih krajih in v mestih, kjer je dra-
ginja silno občutna, delati morajo napor-
neje in več kot njihovi tovariši na
osnovnih šolah, od njih se zahteva dale-
ko višjo izobrazbo, toda za vse to dobi-
vajo enake plače kot učitelji osnovnih
šol. Ne, nekaj več. Tako dobi učitelji z iz-
pitom za meščanske šole na leto, čušte
150 dinarjev, brez izpita pa 75 dinarjev
več kot oni, ki so na ljudski šoli. Tako je
v Sloveniji, v Vojvodini in v Dalmaciji pa
menda istotako. Z ozirom na navedeno si
dovoljujem vprašati gospoda ministra za
prosveto: 1. Kdaj se vendar misli rešiti
gmošni položaj učiteljstva meščanskih
šol? 2. Ali je gospodu ministru znano, da
je imelo in ima učiteljstvo meščanskih
šol v drugih državah 25—30% višjo pla-
čo kot oni osnovnih šol? 3. Ali je gospod
minister prosvete pripravljen nakazati
učiteljstvu meščanskih šol odgovarjajoč
prispevek na račun uravnanih plač za
leto 1920. in 1921. v znesku po 1000 dinar-
jev za vsako leto? 4. Ali je gospod mini-
ster prosvete pripravljen takoj iznesti
zakon, ki končno po dveh letih uredi
gmošni položaj učiteljstva meščanskih
šol? — V Beogradu, 17. februarja 1922.

— **Dr. Korun man. Goloub m. p. Etbin**
Kristan m. p.

— **c. Krčenje slovensčine.** Pri svojih
zborovanjih je nekaj meščanskih šol skle-
nilo protest proti skrajšanju tedenskih ur
slovenskemu učnemu jeziku in zahtevalo
vsaj 4 tedenske ure, ki naj se uveljavijo
že v začetku 2. tečaja. Višji šolski svet
pa je zahteval zavrniti s hladnokrvno ge-
sto: Saj se itak ves pouk vrši v materin-
skem jeziku (tudi telovadba in lepopsi!)
— in ostalo je pri starem. Mogoče bi bila
tudi taka argumentacija dobra, kot jo je
nekdo nekoč že predlagal: Naj pišejo in
mešajo učenci izraze kakor hočejo — ali
slov. ali srbohrv. — ne škoduje; saj v
prihodnjih letih bo več srbohrvaških ur
in končno se bo ujedini! (!) tudi sloven-
ščina.

Poglejmo nekoliko dejstva, ki zahte-
vajo: ali vsaj 4 tedenske ure ali pa skraj-
šanje učnega načrta za slovensčino. Go-
tovo je, da ostanejo lahko 3 tedenske ure
in še isti kvantitativni načrt, toda važno
je, kako naj učitelji slovensčine ta načrt
skrajša, da bo obravnaval res najpotreb-
nejše in najvažnejše. Ali pa mogoče misli
višji šolski svet, da dela učitelj zdaj lahko
čudeže, in da obravnava isto snov v 3
urah, ki jo je nekoč v 5 urah? Če uposte-
vamo le nekoliko vzgojni moment (ki ne
sme biti vrhovni prosvetni inštanca le fra-

ske na Turke. Opozorimo otroke, da je srbska vojska pod poveljstvom kralja Petra in regenta Aleksandra ter vojvode Putnika potolkla na teh tleh leta 1912. Turke in osvobodila Kosovo polje in Macedonijo v bojih pri Skoplju in Kumanovem ob reki Vardar.

Učitelj opozori otroke na mrke obraze divjih Arnavtov, ki so jih Turki naselili ob času njihovega gospodstva po rodovitnih krajih Kosovega polja. Obiščimo pa tudi borne vasi v gorah, kjer biva srbski rod slavnih četašev, ki so bili strah krvičelnim begom in agom.

Ko dospemo do Prilip grada pozovimo Kraljeviča Marka s citatom narodne pesmi:

Brača Kraljeviči.

«Ili grmi, il' se zemlja trese,
il' udara more o bregove?
Niti grmi, niti se zemlja trese,
niti udara more o bregove: —
na Prilipu pucaju topovi.
Senluk čini od Prilipa kralje,
dva su mu se porodila sina:
čini kralju veliko veselje,
a sinove šalje na krštenje;
šepo jim je ime postavio:
Jednom Marko a drugom Andrija.»

Ustavimo se še ob cesti pri slepem guslašu, da slišimo njegovo pesem.

«Zlu večero večerao Marko, komad kruha i glavicu luka, grolotom se nasmi-
jao Marko.

«Što se smiješ moje čedo Marko? Jal' ubogoj večerici tvojoj, jal' starosti tvoje stare majke?»

Nesmiem se tebi ostarjela majko. Grjechota je izsmihati majku! — Več se smijem milo dobro moje, dok sam bio ludo momče mlado, sustiže me turska poturica, a kod mene ništa od oružja, većem kesa i konjska torbica, u njoj dvajset i četiri čavla, i dve ploče dobra kvanja moga, tim ga udrih, mila moja majko!»

Zadno Ture crnoj zemlji pade. Ja pomislih, da se Ture smije, al' to Ture izklesilo zube.

Iz Bitolja peljimo otroke k Ohridskim jezerom, posetimo Solun, rojstno mesto sv. Cirila in Metoda in sv. goro Atos, ter se vračamo na sever po reki Drin.

Pokažimo otrokom Šar planino, po kateri je kraljevič Marko lovil medvede, volkove in mrjase ter občeval z gorskimi vilami.

Na levem bregu pa albansko gorovje ter slikajmo otrokom pohod srbske vojske preko teh hribov v balkanski in v svetovni vojni.

Ko dospemo v Cetinje, povejmo otrokom, da je bil tu rojen kralj Aleksander I. peljimo jih na Lovčen, kjer počiva truplo pesnika vladike Petra Petrović Njegoša.

Spustimo se raz gorovja junaške Črne gore po vijajoči se cesti k morju v Kotor, kjer plapolajo državne naše modro belo rdeče zastave na naših bojnih ladjah, ki zasidrane v zalivu, nepremagljive naše morske trdnjave čakajo nadaljnjega pove-
lja.

Vozeč se po Jadranskem morju zapojmo pesem, da jo slišijo Italijani: «Bu-
či, buči morje Jadransko, kot si nekda
bilo, zopet boš slovansko!»

Pozovimo otroke s pesnikom Tresič Pavičičem: «Na pobjedu smjelo, bračo, pram sinjemu moru.»

Ker je okolica mesta Split važna za našo zgodovino, stopimo z ladje in ogled-
mo si razvaline Solina, obiščimo trdnjavo Klis in staro mesto Trogir.

Saj ta okolica je zibel naše slavne zgodovine, zibel naših prvih slavnih kronanih kraljev — Tomislava in Petra Krešimira.

Otroci naj spoznajo tudi važnost morja za našo trgovino. Vidijo naj z raznim blagom natovorjene ladje, ki odhajajo in prihajajo po tej široki morski cesti iz Amerike, iz Azije, iz Afrike in iz Avstralije.

Ko dospemo v Šibenik, peljimo mladino na ribji trg, da vidijo razne vrste morskih rib, morskih pajkov in rakov. Dalje na sadni trg, kjer se rdeče zgodnje črešnje, marelice, breskve in se ponujajo dateljni, pomaranče, limone in čez vse sladko dalmatinsko grozdje.

Otroci naj opazujejo, kako Dalmatince bere oljke jagode in preša iz njih okusno namizno olje v svoji bogati narodni noši.

A ko dospemo v Zader, v Reko, v Opatijo, v Trst in slednjič v Gorico, opozorimo otroke na divjo gonjo fašistov in na tužno, po svobodi in po našem ujedinjenju zdihujočo naše brate, ki v mukah ječe pod krutim italijanskim jarmom.

Ko pa dospemo do Simon Gregorčičeve rojstne hiše obiščemo tudi njegov

grob, zakličimo tudi mi s pesnikom naši Soči:

«Tudi sekla britka bodo jekla,
in ti nam boš krvava tekla...
Tačas prodri v vse na dan,
narasti, vzkipi v tok strašan!
Ne stiskaj v meje se bregov,
srdita čez branove stopi,
ter tujce, zemlje-lačne vtopi,
na dno razpenjenih valov!»

Kakor oživlja zgodovina zemljepisni pouk, tako naj dobi zgodovina konkretna tla s pomočjo zemljepisja.

Zgodovina in zemljepis naj se podavata vedno v tesni zvezi, ker to je edino prava in naravna pot pouka, saj se je vršil ves dogodek zgodovine na zemlji in zemlja je pronicana zgodovinskih činov.

Naj govore otrokom gore in doline, reke in potoki, mesta in gradovi o svoji preteklosti.

S tem dosežemo, da vzljubijo učenci svojo domovino, se zavedajo svojega državljanstva in narodnega edinstva.

Izogibajmo se pri pouku v šoli vsakega separatizma, gojimo v šoli čut skupnosti in plemenske strpnosti. Le kot narod od Vladivostoka do Soluna smo veliki, močni, nepremagljivi.

Naj naš objame v bratski zagrljaj velika in edino spasujoča ideja: «Le v slogi Slovan uživa svobodo dan!»

Fr. Lovšin.

Iz Jugoslavije.

— **Coklia proti širjenju kulture in narodne prosvete** je določba zakona o taksah, ki uvaja davek celo na ocene in novo izšle knjige med uredniškimi vestmi v listu. Na podlagi tega zakona zahteva davčna oblast od nas davek od vsake knjige i. dr., ki jo prinašamo pod »književnostjo«, če jo priporočamo ali če navedemo ceno, prodajalca ali založnika od nje. Postavljeni smo v neprijetno položaj, da se moramo omeiti s priobčevanjem književnih ocen in novoizšlih del na književnem trgu. Cena listu je itak tako mala, da ž njo ne moremo več kriti izdatkov, ki jih ima organizacija za list, kaj šele, da bi notem list nosil še stroške davka. Prepričani smo, da je s tem zelo močno prizadeto širjenje narodnega prosvetovanja in da bo kulturna škoda, ki jo bo napravila ta odredba na izobrazbi naroda večja nego bo gmošen efekt tega davka. Kulturna škoda tudi ne bo odtehtala gmošnega dobička! Pri nas vlada velika rigoroznost v izvrševanju te odredbe, da si moramo ponovno povdariti, da je ta odredba v veliko škodo širjenju in povzdigi narodne izobrazbe in prosvete in je naš stan in z njim šolstvo ter narodna prosveta s tem najbolj prizadet.

— **Davek na časopisne beležke.** Dopisnike opozarjamo da bomo morali marsikateri dopis odslej črtati, ker je po zakonu o trošatinah in taksah podvržen davku. Davčni oblasti moramo plačati davek za vse novice, ki se tičejo zarok, porok, smrti, celo poročila o novo izšlih knjigah. Določba se glasi: za oglese se smatrajo vsa naznanila v časniških beležkah, s katerimi se naznanjajo zaroke, poroke, priporočajo bioskopske predstave in vse drugo, kar ima značaj oglasa ali reklame. — Tei oglasni taksi niso zavvezani: a) repertoar državnih in državnoprivilegiranih gledališč; b) obvestila o naročninah; c) kritike (recenzije), če ne nastopajo iz kroga književnega poročila; d) odgovori uredništva o čisto njih poslih; in d) izjemoma oni oglas v časniških beležkah, ki se iz humanitarnih razlogov tiskajo brezplačno: toda o tem se občasno uverja finančno oblastvo. — Istotako se smatrajo za oglas v katalogih, ako se predmet ali knjiga ne navaia samo z označbo cene, nego se povdarja in opišuje dobra stran dotičnega predmeta ali knjige. Oglasi, ki se izdajo v obliki časnikov ali kot priloge časnikom ali drugim knjigam, spadajo istotako pod to takso. — **Ker bo »Učiteljski Tovarš«** spričo ogromnemu novišku papirja in tiska pri sedanjih naročninah itak pasiven in ker nimamo fonda, s katerim bi krili ta davek, opozarjamo, da ne bomo priobčili nobene vesti, ki je podvržena davku, če izrecno ne izlavi dotičnik, da prevzame sam stroške davka.

— **Predlog zakona o državnim službenicima**, to je nova službena pragmatika, ki jo je izdelala državna komisija, je izšla v posebni brošuri v srbo-hrvaščini in tiskana v cirilici. Pragmatika obsega 245 točk in ji je priložena obširna razlaga. Zveza poštnih organizacij v Ljubljani jo izda v slovenskem jeziku, izvod po 5 dinarjev. — Kdor jo želi imeti, naj to po dopisnici javi označeni organizaciji.

— **Borba za šolski vrt v Trebnjem.** Velika pažnja se zadnji čas posveča šolskim vrtovom. Baje so dobili okrajni šol-

ski sveti striktna navodila glede postopanja s kraj. šolskimi sveti, ki v zasnehi tozadavnim zakonskim določilom še niso preskrbeli in opremili zemljišč za šolske vrtove. Tudi tu se vodi borba za šolski vrt že od septembra 1920. Vsak papirnat pritisk na krajni šolski svet je ostal do sedaj brezuspešen. Zastopi všolanih občin so pa v svojih skupnih sejah izrekli celo mnenje, da šolskega vrta sploh treba ni, ker nista zemlja niti podnebje prikladna za gojitev sadjarstva. A občina je celo lastnica zemljišč, ki so se že do 1. 1900. in to z uspehom uporabljala kot šolski vrt. Poštene besede naslovljene na občinske možakarje teh niso spametovale — zato preostaja edino korobač. Čuditi se je, da se pušča — pri življenju te poosebljene cikle vsakega šolskega napredka, ki očividno zanemarljivo svoje dolžnosti napram šoli ter se iz oblastvenih ukrepov samo norčujejo češ proti naši volji se ne more itak nič zgoditi.

— **Zaradi odsotnosti urednika, tov. P. Fleréta**, ki se je mudil v Beogradu in Glavnem Prosvetnem Svetu radi načrta šolskega zakona, ni mogel iziti »Popotnik«, kar naj naročniki vzemo na znanje.

— **Maribor. (Dopis.)** Dne 28. februarja je bil pokopan vpokojeni nadučitelj Ivan E. Weixel. Tudi sedaj je pokazalo učiteljstvo mesta Maribor svojo pieteteto do pokojnega tovariša z **veliko neudeležbo** pri pogrebu, ker ni bilo niti enega učitelja navzočega izjenuši par učiteljev vpokojencev od drugod, zdaj stanujočih v mestu in par učiteljev iz okolice. Zadnjikrat se je pisalo, da je najmanj 50 učiteljev v mestu, resnično jih je čez 100 in niti eden ni imel časa se udeležiti pogreba. Dne 1. februarja se je izrazil neki nadučitelj v pok.: »Kako bridko je, da aktivni učitelji-ce prezirajo vpokojence!« — Pri pogrebu dne 1. februarja bi se izgovarjalo — ni bil iz našega okraja, — a dne 28. februarja to ne velja, ker ta je služboval v okraju — v Kamnici pri Mariboru. Le tako naprej! Tu vzbujajo in krepi kolegijskost! Kdor se ne spoštuje sam, ...! — **Nazvoči.**

— **Uvaženi hrvaški pedagog i književnik Ljuboje Dlistuš**, umro je 17. studenoga 1921 u Osijeku, koji je u ovim krajevima mnogo poradio za narodno osvještenje, pridizanje prosvjetnih institucija, a svojedobno organizovao školstvo u Bosni i Hercegovini, širio ljubav i međusobno poštivanje itd., pa mu je kao takovom svijeta uspomena u hrvatskom narodu i kod Slavena uopće. To nas je potaklo, pa je potpisani Klub odlučio, da mu se na groblju Sv. Ane podigne dolični nadgrobni spomenik, a na kući, gdje je umro, čedna spomen-ploča. Umoljavamo gornji naslov, da u tu svrhu pošalje primjernu svotu i poradi oko sabiranja prinosu među znanjancima i pokojnikovim stovateljima. Prinosi se šalju na upravu Kluba hrv. književnika u Osijeku, I. (Gajev trg 4) ili člana upr. odbora Josipu Glembay (Osijek I., Pejačevićeva ulica 34), pa će se o tom voditi poseban iskaz.

— **Dne 21. februarja 1922. je umrl v Slovenjgradu učitelj v p. g. Ivan Trobej.** Pogreb je bil dne 24. februarja, katerega se je udeležilo zelo veliko ljudi iz mesta in okolič. Ravnika je služboval v Slovenjgradu nad 40 let ter bil v vseh slojih jako priljubljen. N. v m. p.!

— **Pl. Poročilo** se je 26. februarja t. l. v frančiškanski cerkvi v Ljubljani tov. Lojze Colja s tov. Vero Mahorčičevo. Obilo sreče!

— **Izniti iz telovadbe za srednje šole v Zagrebu** se prično 24. aprila t. l. Prošnje s potrebnimi prilogami je treba odposlati uradnim putem, in sicer toliko prej, da jih ima že en mesec pred izpitom komisija.

— **»Ocvirki«**. Tovarišem, ki me sprašujete, kaj je z izdajo otroških dovtipov, sporočam, da doslej nisem prejel še nobenih prispevkov. Ker sem uverjen, da je v naših otrocih kljub trdim časom, ki tudi nim ne prizanašajo, še zmerom dosti zdravega humorja, ali vsaj neprostopolne komike, se mi zdi, da je mnogo tovarišev prezrlo moj poziv v lanski 44. št. »Uč. Tov.« Zato prosim vse tiste, ki se še niso dokraja popilistili: zbirajte originalne otroške dovtipe in mi jih pošljite na priloženi naslov: Vilko Mazi, gluhonemica, Ljubljana.

— **Kakor čitamo v »Narodni Prosveti«** se je odločila državna tiskarna v Beogradu, da bo izdala zvezke in risanke za osnovne šole.

— **Uspesoblenostne preizkušnje za obče ljudske in meščanske šole** s slovenskim oziroma s slovenskim in nemškim učnim lezikom se prično pri izpraševalni komisiji na državnem moškem učiteljsku v Ljubljani v pomladanskem roku dne 28. aprila 1922. Pravilno opremljene prošnje za priust k usposoblenostni preizkušnji naj se po šolskem vodstvu pra-

vočasno predlože okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najpozneje do 12. aprila v rokah izpraševalne komisije.

— **Dekliška šola v Konjicah** je nabrala za »rusko stradočo dečo« 118 Din. 80 para.

— **Dar Dijaški kuhinji v Mariboru.** Mesto venca na grob t tovariša gospoda nadučitelja Ivana E. Weixela v Mariboru so darovali gg. Baumgartner, Farkaš, Konič, Paulšek, Podobnik, Pučelik, Simon Vodenik, Jožef Zemlišč in Zinauer Dijaški kuhinji v Mariboru 180 K. Prisrčna hvala!

— **Izplačilo novih draginjskih doklad.** Finančni minister je na pritisk demokratske stranke predlagal, da naj se izplačajo nove draginjske doklade državnim uradnikom po zakonu z dne 26. dec. 1921 s prvim aprilom; razlika draginjske doklade za januar, februar in marec naj se izplačajo v dveh obrokih in sicer 1. aprila in 1. maja.

— **Zaročniki in poročniki** obvestil ne bomo več priobčevali, ker mora list plačati od njih davek, izvzemši slučaja, če nam naročnik izrecno zagotovi, da poravnava stroške.

Vestnik meščanskih šol

— **c. Internacionalia narodnega poslanca dr. Milana Koruna in tovarišev** na gospoda ministra prosvete v zadevi plač učiteljev na meščanskih šolah: Meseca decembra 1. 1919. so bile enotno uravnane plače vsega učiteljstva osnovnih šol v državi. Pri tej uravnavi pa se je hote ali nehote pozabilo celo kategorijo učiteljev. Prejšnji srbski šolski zakon namreč ne pozna tipa meščanske (gradjanske) šole, ki je v prečanskih krajih, zlasti v Sloveniji, Vojvodini in Dalmaciji lepo razvit. Ta zakon se je raztegnil na vsa državo in ministarstvo prosvete je zagrešilo usodno napako, ker ni uvrstilo in uravnalo plač učiteljstvu meščanskih šol. Še pravočasno po strokovni organizaciji opozorjeno, ni storilo ničesar, temveč je odločilo, da se to vprašanje pozneje reši, do tedaj pa ostane kot je »privremeno« urejeno. Pretekli sta polni dve leti toda o rešitvi tega važnega vprašanja ni niti duha ne sluha. Dve leti in več že čakajo učitelji meščanskih šol, da se uravna njihov gmošni položaj. Živeti morajo v industrijskih krajih in v mestih, kjer je draginja silno občutna, delati morajo naporne in več kot njihovi tovariši na osnovnih šolah, od njih se zahteva daleko višjo izobrazbo, toda za vse to dobivajo enake plače kot učitelji osnovnih šol. Ne, nekaj več. Tako dobi učitelj z izpitom za meščanske šole na leto, čušte 150 dinarjev, brez izpita pa 75 dinarjev več kot oni, ki so na ljudski šoli. Tako je v Sloveniji, v Vojvodini in v Dalmaciji na menda istotako. Z ozirom na navedeno si dovoljujem vprašati gospoda ministra za prosveto: 1. Kdaj se vendar misli rešiti gmošni položaj učiteljstva meščanskih šol? 2. Ali je gospodu ministru znano, da je imelo in ima učiteljstvo meščanskih šol v drugih državah 25—30% višjo plačo kot oni osnovnih šol? 3. Ali je gospod minister prosvete pripravljen nakazati učiteljstvu meščanskih šol odgovarjajoč prispevek na račun uravnanih plač za leto 1920. in 1921. v znesku po 1000 dinarjev za vsako leto? 4. Ali je gospod minister prosvete pripravljen takoj iznesti zakon, ki končno po dveh letih uredi gmošni položaj učiteljstva meščanskih šol? — V Beogradu, 17. februarja 1922.

— **Dr. Korun man. Goloub m. p. Etbin Kristan m. p.**

— **c. Krčenje slovensčine.** Pri svojih zborovanjih je nekaj meščanskih šol sklenilo protest proti skrajšanju tedenskih ur slovenskemu učnemu jeziku in zahtevalo vsaj 4 tedenske ure, ki naj se uveljavijo že v začetku 2. tečaja. Višji šolski svet pa je zahteval zavrniti s hladnokrvno gesto: Saj se itak ves pouk vrši v materinskem jeziku (tudi telovadba in lepopsi!) — in ostalo je pri starem. Mogoče bi bila tudi taka argumentacija dobra, kot jo je nekdo nekoč že predlagal: Naj pišejo in mešajo učenci izraze kakor hočejo — ali slov. ali srbohrv. — ne škoduje; saj v prihodnjih letih bo več srbohrvaških ur in končno se bo ujedini! (!) tudi slovensčina.

Poglejmo nekoliko dejstva, ki zahtevajo: ali vsaj 4 tedenske ure ali pa skrajšanje učnega načrta za slovensčino. Gotovo je, da ostanejo lahko 3 tedenske ure in še isti kvantitativni načrt, toda važno je, kako naj učitelji slovensčine ta načrt skrajša, da bo obravnaval res najpotrebnejše in najvažnejše. Ali pa mogoče misli višji šolski svet, da dela učitelj zdaj lahko čudeže, in da obravnava isto snov v 3 urah, ki jo je nekoč v 5 urah? Če upoštevamo le nekoliko vzgojni moment (ki ne sme biti vrhovni prosvetni inštanca le fra-